

Stichting DUPAN
Bronland 12-D
Campus Universiteit Wageningen

Postbus 249
6700 AE Wageningen
info@dupan.nl

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 16



Op 1 juni 2010 sloegen de verenigingen van de palingkwekers, -handelaren en -vissers de handen ineen om de paling in Nederland te helpen. Zij richtten de Stichting DUPAN op. In datzelfde jaar ontstond het Duurzaam Paling Fonds, in 2017 opgevolgd door het Europese Eel Stewardship Fund. DUPAN hanteerde van meet af aan het motto: samenwerken aan een duurzame palingsector. Daarover berichten we graag in het DUPAN-Journaal.

www.dupan.nl



Aankomst en controle van de glasaal in Heeg onder grote belangstelling van de media én groep 8 van basisschool De Opstekker.

Opnieuw miljoenen jonge palingen in Nederland

Vrijdag 13 maart heeft onze stichting namens het ministerie van LNV ruim 2,5 miljoen jonge palingen uitgezet in Nederland. De baby-palinkjes, ofwel glasalen, zijn losgelaten in gezonde, voedselrijke watergebieden in Friesland en Zeeland. De jonge palingen kunnen die waterrijke gebieden zelfstandig niet goed bereiken en daarom worden ze vanuit Frankrijk, waar ze in overvloed voorkomen, naar Nederland gebracht en uitgezet. Deze zogenaamde herbevolking levert een belangrijke bijdrage aan de groei van de palingstand. Het uitzetten van jonge paling is nodig omdat onze kusten

ondoordringbaar zijn voor de piepkleine visjes, die in de Sargassoze bij Mexico worden geboren en via de Golfstroom naar het zoete water van Europa komen om op te groeien. Een deel van de glasaal die zich voor de afgesloten riviermondingen in Frankrijk ophoopt wordt in andere landen in Europa uitgezet en verdeeld over meerdere watergebieden. Dit uitzetprogramma is een beschermingsmaatregel die in alle lidstaten waar paling van nature voorkomt wordt uitgevoerd. Het doel daarvan is het vergroten van het aantal paaiende volwassen palingen.

Des te meer volwassen palingen er kunnen paaieren in de Sargassozee, des te groter de aanwas van jongen in Europa vervolgens zal zijn.

Positieve trend aantal palingen

Sinds twee jaar na de start van het uitzetprogramma in het kader van de Europese Aalverordening in 2011, vertoont het aantal jonge palingen aan de Europese kusten een positieve trend. Ook de uittrek van volwassen palingen die teruggaan naar zee laat een stijging zien, zo valt te lezen in de laatste evaluatie van het Nederlandse Aalbeheerplan, zoals opgesteld door de universiteit van Wageningen. Dat is ook in lijn met de hoeveelheid paling die vissers waarnemen in verschillende watergebieden in Nederland en met de oplopende cijfers van het project Paling Over De Dijk, dat sinds 2012 volwassen palingen helpt bij hun migratie richting de Sargassozee.

In het prachtige waterrijke natuurgebied bij het Friese Heeg, werd de glasaal uitgeladen, geteld, gewogen en gecontroleerd op kwaliteit. Dit was een happening waar de complete groep 8 van basisschool De Opstekker uit Heeg enthousiast aan deelnam. Het prachtige weer hiep daar ongetwijfeld ook nog bij. Daarna werd een deel van de glasaal aan boord gebracht van diverse boten en onder begeleiding van beroepsvissers uitgezet. Ook hier lieten de kids, uitgerust met professionele zwemvesten van



de plaatselijke zeilschool, met verve hun betrokkenheid bij de paling zien door teil-na-teil overboord te zetten. Het schouwspel van de massale hoeveelheden krioelende palinkjes werd gadegeslagen vertegenwoordigers van de NVWA en de sector, maar ook gevolgd door de TV-zender SBS6. De schermopname van de uitzending is [via deze link te bekijken](#).

Herbevolking in Zeeland en Friesland

Er werden op vrijdag 13 maart ruim 2,5 miljoen jonge palingen uitgezet. Niet alleen in Heeg, maar in heel Friesland, verdeeld over een totaal wateroppervlak van 14.000 hectare. Maar eerder op dezelfde dag was de vrachtwagen met glasaal vanuit Frankrijk al gestopt



in Zeeland. Ook daar werden glasalen uitgezet, in het Veersemeer en in een aantal kreken in Zeeuw-Vlaanderen, in een watergebied van in totaal bijna 3.000 hectare. Al die watergebieden zijn gezonde, voedselrijke wateren voor jonge palingen om op te groeien. Als ze volgroeid zijn kunnen ze vanuit die gebieden onbelemmerd naar de Atlantische Oceaan zwemmen, om in de Sargassozee voor nageslacht te zorgen.



Wetenschappelijk medewerker Magnus van der Meer en visser Freerk Visserman leggen uit waarom uitzet zo belangrijk is.

Bijdrage Europees aalbeheer met steun vanuit de EU

De glasaal is afkomstig uit het Franse glasaalquotum en is [SEG-gecertificeerd](#). De uitzet wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van LNVN. Voor de aankoop van glas- en pootaal is steun verleend vanuit het Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF). Het doel is om zodoende de uittrek van schieraal (volwassen palingen) te verhogen, conform de doelstellingen uit de Europese Aalverordening en de nationale implementatie daarvan via het Nederlandse Aalherstelplan.

Het project wordt ondersteund door het [Eel Stewardship Fund \(ESF®\)](#) en gecoördineerd door [Stichting DUPAN](#).



Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

Succes van de uitzet is gegarandeerd

Op 22 mei worden in Friesland nog meer jonge palingen uitgezet. Dan betreft het glasalen die een aantal maanden in een kwekerij zijn opgegroeid tot zogenaamde pootalen. In gewicht zijn die 20x groter dan glasalen. Stichting DUPAN is van mening dat het verdelen van de uitzet-aantallen tussen glas- en pootaal meer zekerheid geeft over het succes van de uitzet. Het precieze effect is immers niet meetbaar. Door de inspanningen te verdelen over de jongste glasaal en de wat sterkere pootaal, kan dit mogelijk tot optimalisering van het resultaat leiden. Bovendien wordt met deze aanpak het risico vermeden dat de uitzet in maart niet succesvol is. De aankoopperiode eind februari is maar kort. Bovendien kan door weersomstandigheden de vangst tegenvallen. Tegelijkertijd kan de watertemperatuur in Nederland te laag zijn (minder dan vijf graden) waardoor uitzetten van de kwetsbare glasaal niet mogelijk is. Door het uitzetbudget flexibel te verdelen over glasaal en pootaal, is het de afgelopen 12 jaar gebleken dat de uitzet altijd met succes kan worden uitgevoerd.

Hoe zinvol is het uitzetten van jonge paling?

De palingstand in Europa is in de vorige decennia sterk gedaald. Hoofdoorzaak: verlies aan leefgebied door dammen, dijken, inpolderingen, de aanleg van waterkrachtcentrales en overbevissing in het verleden. Om de palingstand te beschermen en het duurzame gebruik ervan veilig te stellen (artikel 1) is door Europa de 'EU-Aalverordening No 1100/2007' ingevoerd. Een van de maatregelen in die verordening betreft het uitzetten van jonge paling.

Ook dit voorjaar zet DUPAN weer miljoenen glasalen uit in Nederlandse wateren. Door glasalen op geschikte plekken uit te zetten, helpen we de natuur een handje. Slechts een klein deel van de totale glasaalaanwas wordt hiervoor gebruikt: ongeveer 4% van de jaarlijks aankomende jonge paling in Europa. Zonder hulp blijft een groot deel steken bij riviermondingen, waar ze vaak ten prooi vallen aan roofvissen of vogels.

Uitzet vergroot de kans dat meer palingen kunnen opgroeien tot volwassen schieraal, die later terugtrekt naar zee om zich voort te planten. Daarmee draagt uitzet direct bij aan herstel van de palingstand. Het is geen definitieve oplossing — herstel van vrije migratieroutes blijft noodzakelijk — maar wel een effectieve tijdelijke maatregel zolang barrières nog bestaan.

In combinatie met goed beheer, bescherming van trekroutes en projecten als Paling Over De Dijk helpt uitzet de palingpopulatie vandaag al vooruit.

Beter beheer van waterwerken: een quick win voor de palingstand



Onderzoek wijst uit dat de Bathse sluis in Zeeland maar 19% van de glasaal doorlaat.

De discussie over herstel van de Europese paling richt zich vaak op visserijbeperkingen. Maar verschillende onderzoeken toonden aan dat er een veel effectievere 'quick win' is: zorgen dat jonge paling daadwerkelijk Nederland binnen kan komen via goed werkende sluisen en gemalen. Dat bleek al uit een proefonderzoek uit 2010 in opdracht van Rijkswaterstaat in Zeeland, in samenwerking met de provincie, natuurorganisaties en de schelpdiersector. Recenter onderzoek in opdracht van [Rijkswaterstaat Zee & Delta](#) onderstreepte dat nog eens.

Vispassages laten nauwelijks jonge paling door

Op basis van dat laatste onderzoek bleek dat Nederlandse vispassages gemiddeld maar zo'n 25% van de glasalen succesvol doorlaten. Bij sommige locaties is dat zelfs nog minder. Bijvoorbeeld de Bathse Spuisluis in Zeeland, waar onder ideale omstandigheden slechts 19% van het glasaalaanbod de sluis weet te passeren. Jaarlijks melden zich daar meer dan 500.000 glasalen aan — het merendeel bereikt het achterland dus niet. Dat betekent dat er ieder jaar vele honderdduizenden, zo niet miljoenen jonge palingen

verloren gaan nog vóór zij hun opgroeigebieden bereiken. Verbetering van sluisbeheer — zoals betere afstelling van lokstromen, timing van spuien en optimalisatie van vispassages — kan dit percentage volgens de onderzoekers vaak sterk verhogen, zonder nieuwe ingrijpende regelgeving.

Visserij heeft nog maar weinig effect

Vergelijk het grote potentiële effect van betere vispassages met verdere beperking van palingvisserij: de visserijdruk is sinds 2009 al sterk verminderd en vormt nog maar een heel beperkt deel van de totale sterfte; van alle jonge glasaal wordt slechts 3% gevangen voor de markt (en nog eens 4% voor uitzet). Als een vispassage van 20% naar bijvoorbeeld 40% efficiëntie gaat, levert dat direct twee keer zoveel intrekkende jonge paling op — een effect dat ecologisch onmiddellijk groter is dan extra visserijreducties op de weinige vangst die er nog is.

Kortom: als we palingherstel echt willen versnellen, ligt de grootste directe winst niet in nóg minder visserij, maar in beter beheer van onze waterwerken.

Gaan visserij en commercie samen met bescherming?

In het debat over palingherstel wordt visserij vaak tegenover natuurbescherming gezet. Het recente visiedocument van de Sustainable Eel Group (SEG) laat juist zien dat beide elkaar kunnen versterken: een goed gereguleerde palingsector is geen bedreiging voor herstel, maar kan juist een motor zijn achter bescherming en herstelmaatregelen.

Het belangrijkste argument is niet dat visserij economische waarde creëert, maar dat legale, gereguleerde visserij voorkomt dat illegale handel vrij spel krijgt. In landen waar de legale visserij sterk is beperkt of gesloten, blijkt de controle vaak af te nemen. Daardoor ontstaan kansen voor stroperij, smokkel en illegale handel — activiteiten die in Europa al op grote schaal plaatsvinden, zowel bij glasaal als rode aal. Juist internationale criminele netwerken profiteren van situaties waarin geen legale sector meer aanwezig is.

Een erkende en gecontroleerde visserijsector vormt daartegen een belangrijke buffer. Legale vissers opereren binnen quota, gesloten seizoenen, vergunningen en certificering. Hun aanwezigheid zorgt voor toezicht op het water, meldingen van misstanden en transparantie in de keten. Waar beroepsvissers actief blijven, blijft ook de handhaving beter georganiseerd en is illegale exploitatie moeilijker.

Daarnaast leveren vissers waardevolle praktijkkennis voor beheer en monitoring. Zij signaleren veranderingen in aalbestanden, werken mee aan herstelmaatregelen en dragen bij aan projecten voor migratieverbetering.



Willem Dekker, wetenschappelijk adviseur van de Sustainable Eel Group.

De conclusie is helder: niet visserij óf bescherming, maar visserij én bescherming werkt het best. Een verantwoorde, transparante palingsector zorgt ervoor dat bescherming niet alleen een beleidsdoel blijft, maar ook in de praktijk wordt uitgevoerd en betaald.

Het uitgebreide artikel van Willem Dekker, wetenschappelijk adviseur van de Sustainable Eel Group, [Lees je hier](#).

Willem Dekker reageert op berichtgeving in media:

Uitspraken als “met uitsterven bedreigd” zijn onjuist en misleidend

Willem Dekker stelt in een brief dat uitspraken dat de Europese aal “met uitsterven bedreigd” of zelfs “bijna uitgestorven” zou zijn, niet overeen komt met de feiten, en er ook geen enkele analyse in deze richting is gemaakt voor deze soort. Hij benadrukt dat er weliswaar sprake is van een ernstige en onbetwiste langjarige achteruitgang van de aalstand, maar dat dit niet hetzelfde is als een directe aanwijzing voor een acuut uitstervingsrisico. Volgens Dekker ontstaat verwarring doordat in het publieke debat de IUCN-classificatie voor de Europese aal vaak verkeerd wordt geïnterpreteerd: criteria over langdurige

afname worden vermengd met criteria die gelden voor soorten met extreem kleine populaties of zeer beperkte verspreiding. Daardoor ontstaat ten onrechte het beeld dat de aal vrijwel verdwenen is. Dekker waarschuwt dat deze overtrokken uitstervingsretoriek afleidt van de werkelijke opgave: betere uitvoering van de bestaande Europese beschermingsmaatregelen, met name de EU Aalverordening.

Lees hier zijn brief:

<https://www.sustainableeelgroup.org/wp-content/uploads/2026/02/Letter-to-Basque-Anglers.pdf>